

Luuderohust kaunis pinnakate

“Luuderohumuru” Viidumäe looduskeskuse hoone seina ääres. Selline pinnakate on Saaremaal üsna tavaline.

Luuderohi on Eestis looduskaitse all. Ta kasvab meil looduses ainult läänesaartel ja jääb sealgi enamasti madalaks maapinda katvaks vädiks.

Ometi on ka mandril üks koht, kus harilik luuderohi (*Hedera helix*) veel hiljuti kõrge liaanina kasvas. Olin sellest majast Kilingi-Nõmmel suvel ja sügisel kümneid kordi mööda sõitnud, ilma et oleksin teda märganud. Siis ühel talvel ligemale 15 aastat tagasi nägin seal tumerohelist laiku.

REIN SANDER

1998. aasta sügisel tehtud pilt Kilingi-Nõmmel. Metsviinapuu juba punetab, luuderohi on ka talvel roheline.

Järgmisel nädalal sõitsin asja lähemalt uurima – vana maja seinal metsviinapuu raagus väärtide vahel rohetas luuderohi isegi teise korruse akende vahel. Kevadel otsisin üles perenaise ja palusin mõned oksad pistikuteks.

Külmakindluse saladus

Siiski ei saanud ma aeda külmakindlat luuderohu – meil Järvamaal Karinul kasvas ta põlvkõrguseks ja külmus igal korralikul talvel lumepiirini. Nõnda ta jäigi maapinnale roomama. Nüüd tagantjärele arvan, et tolle vana maja vundament oli hõre, luuderohu juured pääsesid maja alla ja leidsid seal külmumata mullast alati vett. Seega ei kannatanud see taim füsioloogilise kuivuse käes ja haljendas rõõmsalt ka talvel.

Möödunud kevadel käis majas remont. Uued asukad olid ka seinu soojustanud, luuderohi oli üle elanud korraliku noorenduse ja madalaks lõigatud. Mõne aasta pärast saame näha, kuidas ta uute tingimustega lepib.

Tore pinnakatja

Luuderohu on kodus lihtne paljundada, oksad võtavad juured alla isegi vees. Maapinnal roomav luuderohu võrse kasvatab pea igast sõlmevahest juured, nõnda saab vanema taime tükeldamisel hulga noori. Ometi jääb ta meil, vähemasti sisemaal, ikkagi vaid ilusaks pinnakattetaimeks. Eriti meeldib luuderohule kasvada niiskemal pinnasel põõsaste ja puude varjus.

Meie looduslik luuderohu teisend var. *baltica* on külmakindlam kui lõuna pool levinud põhiliik ja saab hak-

kama ka kuival pinnasel (meil Kubja talus kasvab paar puhmast lausa päikeses käes).

Tihedama pinnakatte saame nõnda, et istutame vanemad (tugevamad) taimed tahapoole ja laseme neil kasvada üle eespool olevate – umbes nii, nagu talitame roomavate kadakasortidega. Ka saab pikemaid võrseid kärpides sundida neid harunema.

Lätis, eriti soojema kliimaga Kuramaal kasvatatakse luuderohu tihti kalmistutel. Need on piisavalt varjulised kohad, kaitsmaks luuderohu igihaljaid lehti kevadise päikesepõletuse eest.

Talveks tuppa

Puutüvesid katva luuderohu nägemiseks ei pea tingimata sõitma Ojamaale või Poolasse. Juba Kuramaa läänerannikul kasvab luuderohi kõrgeks nagu iga teinegi vääntaim. “Eks ta vahel natuke külmub kah, aga räästa alt pean teda igal aastal pisut kärpima,” ütles peremees, kelle ilusasti luuderohu täis kasvanud majast Pavilosta linnakeses ma pilti tegin.

Läti aednikud arvavad, et Kuramaal võiks külma tuule eest varjatud seinte ääres proovida kasvatada ka luuderohu sorti ‘Erecta’. See ei ole vääntaim, vaid tugevate püstiste võrsetega umbes meetri kõrgune põõsas. Rohkem on ta levinud toataimena. Meil on vähemasti sisemaal mõistlik teda kasvatada konteineris, mille saab tuppa või jahedasse esikusse talvituma tuua.

Kõik tubased potiluderohud võib suveks aeda varjulisse kohta kolida.

REIN SANDER